

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	29 ม.ค. 2558	45	16189	3

ขวัญข้าวคนล้านนา ะหญาการสร้างขวัญและกำลังใจชาวนา

ผู้คนชาวนาต่างต้องการกำลังใจ ต้องการขวัญที่ดีเพื่อให้เกิดพลังในการต่อสู้กับความทุกข์ยากลำบากในการทำนา ประกอบกับผู้คนโบราณได้คิดหาพิธีกรรมหลากหลายอย่างเพื่อให้ชีวิตการทำงานปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้ายต่างๆอาจเป็นผีसाง เทวดา หรืออะไรก็ได้แต่ที่จะมาทำให้ข้าวกล้าเสียหาย ด้วยเหตุนี้เอง ผู้ที่พะหญาปัญญาดี จึงคิดค้นวิธีการทำขวัญข้าว

การทำขวัญข้าวนี้้อาจผิดแผกแตกต่างกันไปบ้างตามท้องถิ่น ตามสถานที่ต่างๆผู้คนมีความคิดต่างกันไป แต่จุดประสงค์อย่างเดียวกันคือทำให้ขวัญกำลังใจดี รักษาข้าวมิให้เสียหาย

การทำขวัญข้าวก็เอาต้นข้าวที่งอกหรือมุนมาจำนวนเก้าตัน เพราะว่าคำว่าเก้า หมายถึงจะได้มีความก้าวหน้าเชื่อย่างนั้น เมื่อกำหนดต้นข้าวแล้ว จึงนำเอาฝ้ายมาล้อมต้นข้าวหมายไว้ จึงเอ่ยเอื้อย คำขอแม่โพสพ เช่นคำว่า "ข้าขอเจ้าที่เจ้าทางเทวดาอย่ากตั้งหลาย..." แล้วแต่ผู้กระทำพิธี หรือเจ้าของนาจะว่าเ็นคำขอเมื่อเสร็จสิ้นคำขอแล้ว จึงเอาเคียวไปเกี่ยวข้าว

เก้าก้อ หรือเก้าตันที่หมายไว้นั้น ที่ละก้อ เมื่อเกี่ยวมาแล้วเอาโคนต้นข้าวบางต้นมามัดพ่อนข้าวเป็นมัดข้าวไว้ แล้วเกี่ยวข้าวต่อไปจนครบเก้าก้า นำมาวางในถาดหรือกระด้ง มีควักข้าวเหนียวหนึ่งป็น กล้วยได้ หนึ่งหน่วย หรือหนึ่งลูกเรียกกันว่า "ควักข้าวป็น กล้วยหน่วย" เพื่อเป็นอาหารของขวัญข้าว เอาสวดยดอกไม้ น้ำขมิ้น ส้มป่อยมาวางใกล้ๆ นำเคียวมาวางบนพ่อนข้าวแล้วกล่าวหรือเรียกขวัญ แม่โก้สก หรือแม่โพสพ อีกครั้งหนึ่ง

ขวัญข้าวที่ได้แล้วนี้ จะวางไว้ที่แจ้งนาตลอดไปจนกว่าจะเกี่ยวข้าวเสร็จ เมื่อจะดีข้าวที่ตารางก็นำขวัญข้าวนี้ไปวางที่ตารางแล้วดีข้าวจนได้เมล็ดข้าว เมื่อจะนำข้าวขึ้นหลอง ก็จะนำขวัญข้าวนี้ไปวางบอกที่หลองข้าวก่อน แล้วจึงนำข้าวขึ้นหลอง เชื่อว่าจะมีโชคลาภ

ภาพ ขวัญข้าวแหล่งเรียนรู้พะหญาล้านนา ม.6 ต.ดอนแก้ว อ.แมริม จ.เชียงใหม่?

...นิคม พรหมมาเทพย์...